

Gyalogosturista csomóponti táblarendszer a Mária út mentén

A gyalogosturista csomóponti (útbaigazító) táblák szerepe, hogy az úton elindulók adott pontban tájékozódjanak és az úton járók nyomon követhessék, hol vannak, hová mehetnek, merre tartanak, mik a távolságok és a legfontosabb technikai tudnivalók. A csomóponti táblák egységes tartalma, rendszere a Mária út mentén biztosítja a folyamatos tájékozódást és lehetővé teszi a csatlakozó útvonalak, lehetséges alternatívák és kitérőket megjelölését.

„A jelzett út útvonalára vonatkozó iránymutató vagy útirányjelző táblákat kell kihelyezni az útvonal kezdő és végpontjánál, valamint csomópontoknál és az útvonal mentén szükség szerint további helyeken.” [Eur04] E további helyek lehetnek pl. főbb látnivalók, pihenők, szálláshelyek, közlekedési pontok (megálló/állomás, parkoló); ill. az ezekhez vezető leágazási, becsatlakozási pontok; településen értelemszerűen a településközpontok vagy ahol az útvonalak áthaladnak/találkoznak.

A **gyalogosturista csomóponti tábla(kombináció)** „az alap útjelzéseket (turistajelzéseket) kiegészítve kijelöli a gyalogos útvonalak csomópontját, felhívja a figyelmet a kiindulási- ill. tovább-haladási lehetőségekre, segíti a gyalogost a tájékozódásban: hol vagyunk, merre milyen útvonal vezet tovább, mely útvonalon milyen útjelzést követve hová juthatunk, az egyes célpontok milyen távolságra vannak a tábla helyétől és elérésükhöz mennyi idő szükséges.” [Tab11].

E táblák számos országban és térségben egységes rendszert alkotnak, az európai irányelvek [Eur04] mellett a magyar szabvány is tartalmazza [MSz88]. A Mária út Arculati kézikönyve [MutA11] tartalmazza az alkalmazandó grafikai elemeket és egységes formát határoz meg. Ahol kialakult, előírt tájegységi séma van (pl. Börzsöny, Vas megye), ott a formát ahhoz kell igazítani, a tartalmi elemek minél egységesebb megtartásával.

(Csomóponti tábla erdei kivitelben: fa alaplemezen fém vagy műanyag táblák)

(Mária út csomóponti tábla városi kivitelben – fémtábla, illeszkedve a közúti jelzésekhez)

A csomóponti táblakombináció elemei és kivitele

Egy csomóponti tábla tartalmazhat (további pontos részletek: [Tab11, MutA11,MSz88]):

- 1 db **helymegjelölő** táblát az adott hely nevével és opcionálisan tengerszint feletti magasságával (350x125 mm [MSz88]),
- ezen kívül nyíl alakú **útirányjelző** táblákat a különféle útirányok jelölésére (425x350 mm befoglaló méret, ebből jobb vagy bal oldalon 75 mm nyílhegy alakú **iránymutató rész** az útjelzéssel, ld. [MSz88]), irányonként befogatva.
- nevesített útvonalak kiemelése céljából **útvonal azonosító** táblákat is (pl. „Mária zarándokút” / „Via Mariae” barna tábla az ábrán), ez a helymegjelölő vagy útvonaljelző táblákhoz hasonló formátumú [mj. ezt a legtöbb esetben az alábbi útirányjelző tábla (is) tartalmazza];
- Különösen településen javasolt feltüntetni a KRESZ szerinti kék keretes „**Jelzett turistaút ...**” nevű közúti jelzés piktogramját¹, mely önálló táblaként vagy a helymegjelölő táblába integrálva is megjelenhet.
- A helyben szükséges **tájékoztató-figyelmeztető** táblák is rászerezendők.

A csomóponti táblák olykor meglévő oszlopra vagy más tereptárgyakra is szerelhetők (pl. ún. „Mária-kapura” vagy térségi információs tábla oszlopára), többnyire azonban célszerű saját tartóoszlopot tervezni. Nagyobb csomópontban előfordulhat, hogy csak több oszlopon férnek el a szükséges táblák, ilyenkor útirányonként kell csoportosítani.

„Városi-közúti kivitel”: A csomóponti tábla elemei megjelenhetnek a fent említett „Jelzett turistaút ...” nevű közúti jelzés kiegészítő tábláiként is. Ez az leginkább ajánlott forma városban, közút mentén. Ilyenkor a táblák és tartóelemeik a közlekedési táblákkal megegyező anyagból és módon készülnek (pl. horganyozott acél lemez).

„Erdei-mezei” kivitelben javasolt min. 3 m hosszú, megfelelően kezelt, szintén henger keresztmetszetű faoszlopot használni (így különféle szögekbe könnyen beállíthatók a táblák). Ilyenkor a táblák hordozóanyaga is többnyire fa, melyre a tartalom festéssel vagy műanyag-ill. fém dekorfóliázott lemez felerősítésével kerül fel. Utóbbi esetben a nagyobb fa alaptáblák ajánlott méretei: helymegjelölő 400x190 mm, útirányjelző 500x190 mm (ebből 95 mm az iránymutató rész). Más kivitel is elképzelhető, a tartalmi és formai egység minél jobb megtartásával.

¹ Ld. Közúti jelzések, 17.§, I. (Az út mellett vagy közelében levő egyes létesítményekről tájékoztatást adó jelzőtáblák), x), 28. ábra.

Útirányjelző táblák. A táblarendszer tervezése és karbantartása

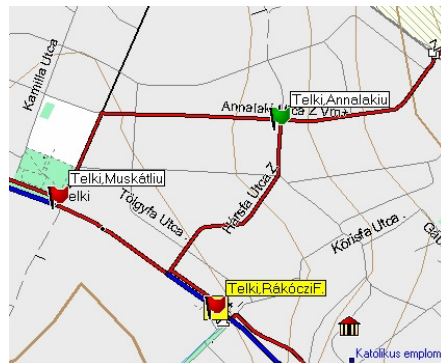
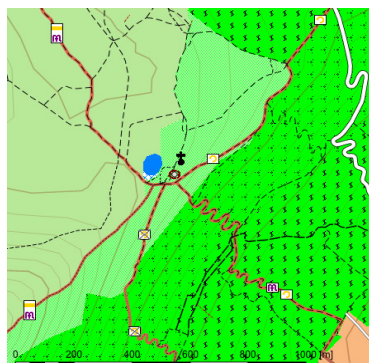
A nyíl alakú útirányjelző táblák egységes, konzisztens tartalma biztosítja a folyamatos tájékozódást egy térségben vagy hosszabb útvonal mentén (III/b,d ábrák): „Az *íránymutató ill. útirányjelző táblákon az útvonal mentén elérhető egy vagy több célpontot kell feltüntetni és távolságukat km-ben [...] vagy órában. Ha egy célpontot egy táblán feltüntetünk, akkor azt annak eléréséig minden további táblán szerepeltetni kell.*” [Eur04] Az útirányjelző táblák tartalmazhatnak külön sorban útvonal- vagy úthálózat-azonosító elemeket (pl. „útvonal banner” névvel, logóval, főiránnyal) is; valamint általában az útirányjelző tábla iránymutató részén (nyíl alakú végén) kell feltüntetni az útvonal (ill. leágazás) jelzését, ha van.

Egy csomópontban **minden útvonalat** (turistaút, zarándokút, tanösvény, zöldút stb) ill. lehetséges irányt lehetőleg közös tartóoszlopon, külön-külön útirányjelző táblával jelölni kell. Minden tábla (szögben állva) a neki megfelelő út indulásának/folytatásának irányába mutasson. Egy irányba több tábla is mutathat.

Az **útirányjelző táblákon** rövidebb utaknál egy vagy több közelebbi célpontot ill. a következő települést és az út végpontját tüntessük fel. A **feltüntetendő úticélok**at egy hosszabb út esetén annak különféle szintű szakaszolása határozza meg (pl. pár napos nagyobb egységek határa; napi ajánlott szakaszhatár; település ill. „civilizációs” pont; helyi tematikus ill. turisztikai célpont, tájérték). Az út mentén a tábla irányában elindulva elérhető célpontokat egymás alatt, a közelebbitől a távolabbi felé haladva kell feltüntetni. A célpont mellett feltüntethetők annak jellegére, az ott lévő vonzerőkre vagy szolgáltatásokra utaló piktogramok is [MSz88, MutA11]. Ha egy táblán egy későbbi leágazást, szétválást akarunk előre jelezni, akkor az útirányok elválasztását egy vízszintes vonallal jelöljük [SigW08] és lehetőség szerint utalhatunk a későbbi jelzésváltásra (sorrendben a követendő jelzés(ek)re) is. Apró betűvel extra járhatósági tudnivaló, a kihelyezés éve vagy más kiegészítő információ is feltüntethető; utalás a kihelyező vagy támogató szervezetre, akár külön táblán. Részleteket, tervezési mintapéldát ld. [Tab11].

A tervezés és kivitelezés menete:

Táblarendszer terv: Az útirányjelző táblákat rendszerként kell kezelni. Először a táblával ellátandó **csomópontok körét** kell meghatározni az adott térségben. Ezt térképen bejelölhetően, GPS koordinátákkal ellátva (track fájl) és táblázatos formában is el kell készíteni. A táblák tartalmát, rendszerét **útadatbázis** alapján érdemes megtervezni (pl. táv, kalauzidó egységes számítása és kerekítése, célpontok és piktogramok konzisztens feltüntetése).

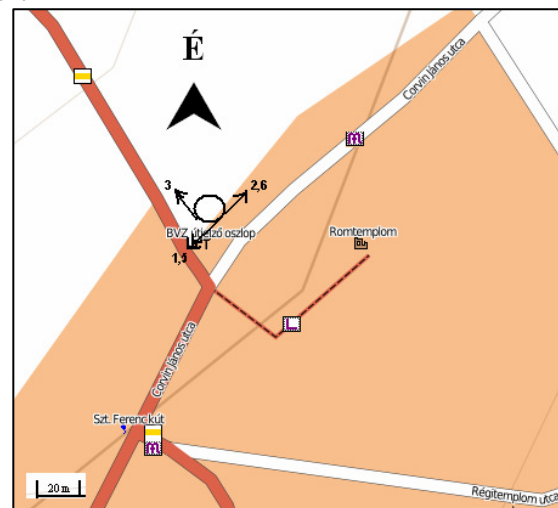
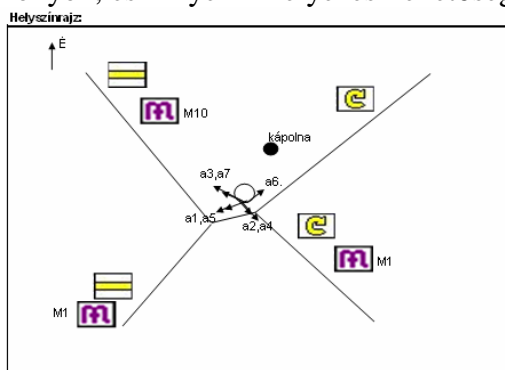

Tartalmi tervezés I.: Az egyes táblahelyeken vezető útvonalak és útirányok, valamint jelző kitérők alapján meghatározandó, hogy milyen és hány db tábla kerül fel az oszlopra és milyen útirányokat fog jelölni. A táblákat be kell számozni és az erre a célra rendszeresített táblatervező adatlapon (ld. **1. függelék**) feltüntetni. Nagy számú tábla esetén már eleve két oszloppal kell számolnunk egy helyszínen és két adatlapot vegyünk fel. A kiírandó célpontokat és a számított táv-idő adatokat ki kell dolgozni a fenti rendszer szerint.

Sorsz.	Jelzés	Cél megnev.	Pikto	Táv	Idő	Cél megnev.	Pikto	Táv	Idő	Jelzés	Sorsz.
Helymegjelölő tábla:											
		helyszín megnev.			Solyvár						
					(Kökörcsin utca, benzinkút)						
		magasság tszf.			180 m						
Útirányjelző táblák:											
a1.	M	MÁRIA ÚT M02 - Máriaüdi-Maduszoró felé				M				a2.	
		Budaliget	1,1	0,20	Solyvár vár	3	0,45				
		Mánáremete	2,1	0,35	Csabánka-Szentkút	13	3,25				
		Normafa, Szt. Anna-kápolna	10,8	3,00	Dobogókő	24	6,45				
a3.	Mj				Mj					a4.	
		Zsitros-hegy	4,6	1,20	Katók padja	3,5	1,00				
		Piliszentiván	8,4	2,15	P. Hólegykúti Káptalan	4,1	1,15				
		Esztergom	39		Virágos-nyereg	5,9	1,40				
					Hővösvölgy	10,5	2,50				
a5.					Mj					a6.	
					Alsó-Jegenyevölgy						
					Vizesés	0,5	0,07				
					Rózsa-forrás	1,1	0,15				

Helyszíni egyeztetés és tervezés: A táblák tervezése mindig **terepi bejárással** és egyeztetéssel történjen, melynek során az erre az előző lépésben elkészült adatlapon kell feltüntetni ill. aktualizálni a csomópont vázlatát vagy helyszínrajzát, a tervezett táblák oszlopának pontos helyét (a kereszteződésnek melyik sarka) és rajta az egyes táblák irányát. Pusztán térkép alapján ui. nem lehet megállapítani, hogy az adott helyen milyen beláthatósági viszonyok, és milyen kihelyezési lehetőség van.

A legyártandó és majdan felszerelt táblák szemből való láthatóságához ez alapján lehet megállapítani, hogy melyiket tervezzük majd jobbos és melyiket balos irányúnak. Ez segíti a kihelyezést és az engedélyeztetést is, melyhez pontosabb helyszínrajzot kérhet a terület-, közútkezelő vagy önkormányzat.

Tartalmi tervezés II. – A helyszíni bejárás tapasztalatai, az elkészült helyszínrajzok alapján a terveket aktualizálni kell (pl. egyes táblák bal-jobb irányát meg kell fordítani, ha a táblaoszlop az eredetileg elképzelt helyhez képest máshová kell kerülnön) ill. a hiányzó táv-idő adatokat ki kell számolni és be kell írni (térinformatikai adatbázis alapján), a célpontokhoz a piktogramokat, és minden olyan hiányzó információt, grafikai elemet meg kell adni, ami a táblák tervezéséhez szükséges.

Megrendelés és grafikai tervezés intézése – A kész táblaterveket a kivitelezőnél meg kell rendelni, aki a táblák pontos látványtervét a tartalmi tervek alapján elkészíti (ld. **2. függelék**).

Lektorálás – A grafikai tervet minden esetben a tartalmi tervezővel lektoráltatni kell. A lektorálás-javítás egyes esetekben többkörös folyamat is lehet.

Gyártás – A kivitelező legyártja a táblákat és a szerelvényeket, erdei-mezei kivitel esetén a farészek (oszlop, alaptáblák) külön is gyárthatók a fém/műanyag táblalemezekről.

Kihelyezés és annak szakmai vezetése: a kihelyezésnél, összeszerelésnél ügyelni kell arra, hogy minden tábla a tervezett helyére kerüljön és megfelelő irányba mutasson.

Nagyobb térség, több szereplő esetén szükséges a folyamat **koordinálása** és a munkában részt vevők **szakmai oktatása, eligazítása**.

Karbantartás és utómunkák: A megrongálódott vagy hiányzó táblák pótlása-javítása mellett a **változásokat**, is folyamatosan át kell vezetni, az időközben felfedezett **hibákat** javítani. Kisebb mértékű ill. ideiglenes változásokat a táblákon javító matricákkal is át lehet vezetni. Előfordulhat, hogy egy változás távolabbi táblákat is érint.

Szakanyagok, hivatkozások

(Többségük elérhető, letölthető az alábbi honlapokról: www.turistajelzes.hu, www.mariaut.hu, www.termeszetbarat.hu).

[MSz88] MSz 20587/2-1988: „Általános turistatájékoztató jelképek – Gyalogos út- és irányjelzések” (magyar szabvány)

[MutK12] Mária út úthálózati és útjelzési koncepció (Mária Út Közhasznú Egyesület (MÚTKE), 2008-12)

[MutA11] A Mária út arculati kézikönyve (MÚTKE, 2011)

[Tab11] Gyalogosturista csomóponti útirányjelző táblák javasolt formátuma és tervezési szempontjai (MTSz-MÚTKE, 2011)

[Eur04] Gyalogutak kijelölésének általános elvei (General Principles of marking and signing footpaths, EWV, 2004)

[SigW08] Signalisation Wanderwege (svájci útjelzési kézikönyv, Bundesamt für Strassen ASTRA, 2008).

1. függelék: táblatervező űrlap

Csomóponti útbaigazító tábla terve

Helyszín: _____ (megnevezés/leírás, település, útpont-azonosító)
 (+esetleg hrsz, területgazda)
 GPS koord.: _____ (opcionálisan +hivatkozás track file pontra)

Helymegjelölő tábla:

helyszín megnev. _____

magasság tszf. _____

Útírányjelző táblák:

Sorsz.	Jelzés	Cél megnev.	Pikto	Táv	Idő	Cél megnev.	Pikto	Táv	Idő	Jelzés	Sorsz.
1.		_____		_____	_____	_____		_____	_____		2.
3.		_____		_____	_____	_____		_____	_____		4.
5.		_____		_____	_____	_____		_____	_____		6.
7.		_____		_____	_____	_____		_____	_____		8.

Több tábla esetén kérjük új űrlapon folytatni.

Kieg. tájékoztató-figyelmeztető táblá(k):

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Helyszínrajz:

Magyarázat, útmutatás:

- * a csomópont vázlat, útfajták szerinti vonaltípusokkal
- * jelzett útvonalak irányai betűvel/szimbólummal
- * táblaoszlop helye karikával (aránylag nagyobb méretben)
- * táblák orientációja az oszlopon nyilakkal, sorszámmal
- * egyéb tereptárgyak térképjellel szükség szerint
- * északi irány jelölése (nyíl + É betű)

Készítette (+elérhetőség):

Dátum:

Megjegyzések:

2. függelék – minta látványtervek

